การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

Increasing education achievement using a diagram outlining the comic reminder in Mental Health and Psychiatric Nursing

วริยา จันทร์ขำ

กลุ่มวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
kanyayon3@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำใน รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 14 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ตัวอย่างการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ 2) คำศัพท์ในรายวิชาการเลือกสุขภาพจิตและจิตเวช จำนวน 80 คำ โดยให้จับฉลากเลือกคำศัพท์จำนวน 20 คำ และ 3) แบบบันทึกผลการศึกษาเป็นรายบุคคลและวิเคราะห์แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบ การสังเกตการวิเคราะห์ตัวการ์ตูน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงทั้งหมด ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาเฉพาะด้านคำศัพท์ก่อนการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชอยู่ในระดับต่ำมาก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่าง 13 (92.8%) ได้ 0 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 ผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์หลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำดีขึ้นมาก กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.6 ได้คะแนน 4-6 ร้อยละ 71.4 ได้คะแนน 6.5-8.0

Abstract

The objective of this study was to explore the benefit of using minders representing words, characters and illness in Mental Health and Psychiatric Nursing. The fourteen third-year students enrolling in Mental Health and Psychiatric Nursing courses were selected purposively as subjects. Study tools were 1) minders 2) 20 vocabularies in Mental Health and Psychiatric Nursing that choose from 80 vocabularies. 3) Annotate recorder behaviors of individual and analysis of minders. Data was analyzed using frequency and percentage.

The results as follows: All subjects were female. Their psychiatric nursing lyburaaocv ntachieveme prior to using minders was very poor. Thirteen subjects (92.8%) got the score of 0 out of 10. After using minders, the subjects' vocaburaly achievement improved. Twenty nine point six percent of the subjects had scores of 4-6.4, 71.4% got 6.5-8.

1. ความนำ/บทนำ

บทความนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมเการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ซึ่ง วิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเป็น วิชาที่ว่าด้วยความเข้าใจในเรื่องจิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์ ที่นักศึกษาพยาบาลต้องพยายามทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้สามารถดูแล และให้การ

พยาบาลได้อย่างถูกต้องเกิดประสิทธิภาพ แต่เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นชื่อโรค และวินิจฉัยทางการแพทย์ที่เป็นศัพท์เทคนิคที่ต้องอาศัยความจำ ซึ่งมีจำนวนมาก หากนักศึกษาไม่สามารถจำความหมายของศัพท์แต่ละคำก็จะไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาส่วนใหญ่ได้

จากการใช้ตัวการ์ตูนช่วยอาจารย์สมเกรียติ รัดไว้ พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนทำผู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและสามารถนำจินตนาการเรียบเรียงเป็นความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหาที่สอนโดยการแทรกในคาบเรียนและผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินในการเรียนและเป็นการสร้างแรงจูงใจผู้เรียน การใช้รูปวาดตัวการ์ตูนลายเส้นช่วยสอน ในการอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติม ทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น จากผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนปีการศึกษาที่ปี 2555 พบว่าผลการเรียนของหลายรายวิชาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก และจากการสะท้อนคิดนักศึกษา พบว่าสื่อประกอบการสอนไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการต่อยอดความรู้ความเข้าใจต่อเนื้อหา ผู้วิจัยจึงอยากปรับรูปแบบสื่อการสอนเป็นแบบที่มีภาพ และการ์ตูน แสดง ความหมาย ช่วยจำ ประกอบกับนักศึกษามีทักษะในการแสดงออกในทางสร้างสรรค์แต่ขาดการคิดวิเคราะห์และไม่กล้าสะท้อนความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ดังนั้น ทางผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาจึงเห็นว่าการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยใช้แผนภาพสรุปความคิดเป็นรูปตัวการ์ตูนช่วยจำ เพื่อเป็นการสรุปแผนภาพความคิดของนักศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำศักยภาพทางการแสดงออกในเรื่องศิลปะและการคิดเชิงสร้างสรรค์นำมาใช้ในการเรียนและอาจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉพาะด้านคำศัพท์ โดยใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

3. เนื้อเรื่อง/เนื้อหา

แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ หมายถึง แผนภาพที่แสดงภาพช่วยจำคำศัพท์ต่าง ๆ ในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช เป็นภาพลายเส้น (ตัวการ์ตูน) หรือภาพคล้ายภาพถ่าย ซึ่งแสดงสัญลักษณ์ของเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดจน สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการของผู้วาด และแทนความเข้าใจในความหมาย ของคำศัพท์นั้น ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หมายถึง การวัดความรู้ด้านคำศัพท์ ก่อนและหลังการนำใช้แผนภาพสรุปความคิดเป็นรูปตัวการ์ตูนช่วยจำเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งแสดงให้เห็นได้การให้คะแนนการท่องศัพท์ โดยคะแนนที่ให้เต็ม 10 คะแนน

รายวิชาสุขภาพจิตและจิตเวช หมายถึง รายวิชาเฉพาะทางการพยาบาลที่เกี่ยวกับ การส่งเสริมสุขภาพจิต ป้องกันปัญหาสุขภาพจิต การบำบัดและฟื้นฟูสภาพจิตแก่กลุ่มบุคคลทุกวัย และครอบครัวในสถานพยาบาลและในชุมชนทั้งกลุ่มบุคคลที่ภาวะสุขภาพดี กลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีความเบี่ยงเบนทางจิตตามภาวะวิกฤติ และกลุ่มเจ็บป่วยทางจิตระดับรุนแรงและเรื้อรัง รวมทั้งกลุ่มผู้ใช้และติดสารเสพติด ภายใต้กฎหมาย จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงภูมิหลัง สังคม และวัฒนธรรม

ผังความคิด ผังมโนภาพหรือแผนที่ความคิด (Mind Map) หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยแสดงออกมาในลักษณะการเขียนเรื่อง ต่อ โยง ของคำ ภาพ สัญลักษณ์ และสี ดังนั้นผังมโนภาพหรือแผนที่ความคิด **(Mind Map)** คือ รูปจำลองที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่องโยงของมโนภาพที่สัมพันธ์กัน โดยปกติจะใช้รูปวงกลมแทนมโนภาพหรือความคิดและเส้นลูกศรแทนลักษณะและทิศทางของความสัมพันธ์นั้น มีคำกำกับไว้ว่าวงกลมแทนมโนภาพของอะไร เส้นลูกศรแทนความสัมพันธ์ในลักษณะและทิศทางใด ในบางครั้งมีการใช้การเน้นและแจกแจงเนื้อความด้วยและการวาดรูปประกอบ

Mind Map คือ การถ่ายทอดความคิด หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมองลงกระดาษ โดยการใช้ภาพ สี เส้น และการโยงใย แทนการจดย่อแบบเดิมที่เป็นบรรทัด ๆ เรียงจากบนลงล่าง ขณะเดียวกันก็ช่วยเป็นสื่อนำข้อมูลจากภายนอก เช่น หนังสือ คำบรรยาย การประชุม ส่งเข้าสมองให้เก็บรักษาไว้ได้ดีกว่าเดิม ซ้ำยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ง่ายเข้า เนื่องจะเห็นเป็นภาพรวม และเปิดโอกาสให้สมองให้เชื่อมโยงต่อข้อมูลหรือความคิดต่าง ๆ เข้าหากันได้ง่ายกว่า “ใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิด รอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน” ผังความคิด

(Mind Map) ลักษณะการเขียนผังความคิด เทคนิคการคิดคือ นำประเด็นใหญ่ ๆ มาเป็นหลัก แล้วต่อด้วยประเด็นรองในชั้นถัดไป

Mind Map หรือ แผนที่ความคิด เป็นวิธีการบันทึกความคิดเพื่อให้เห็นภาพของความคิดที่หลากหลายมุมมองที่กว้าง และที่ชัดเจน โดยยังไม่จัดระบบระเบียบความคิดใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นการเขียนตามความคิด ที่เกิดขึ้นขณะนั้น การเขียนมีลักษณะเหมือนต้นไม้แตกกิ่งก้านสาขาออกไปเรื่อย ๆ ทำให้สมองได้คิดได้ทำงานตามธรรมชาติ และมีการจินตนาการกว้างไกล

แผนที่ความคิด ยังเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการบันทึกความคิด ให้มองเห็น พร้อมทั้งโยงเข้าหากิ่งก้านที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อรวบรวมความคิดที่หลากหลาย ไว้ในแผ่นกระดาษแผ่นเดียว

ดังนั้นแผนที่ความคิดหรือการใช้ตัวการ์ตูนในการช่วยจำ เป็นการนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด การเขียนแผนที่ความคิด หรือการใช้ตัวการ์ตูนในการช่วยจำนั้น เกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมอง หรือเป็นการทำงานร่วมกันของสมองทั้ง 2 ซีก คือสองซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคอโลซั่ม เป็นเสมือนสะพานเชื่อมกับสมองสวนอื่น ให้ทำหน้าที่สอดประสานกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะในการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล อันเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้จัดระเบียบความคิดจำได้นาน

พัฒนาการของแผนผังกราฟิกสู่แผนภาพความคิด การใช้ผังกราฟิก เป็นเทคนิคที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากการจัดโครงสร้างความคิดล่วงหน้าตามทฤษฎี การเรียนรู้อย่างมีความหมาย (meaningful learning theory) ของเดวิด อูซูเบล (David P. Ausubel) นักจิตวิทยาอเมริกัน ที่เสนอการจัดโครงสร้างความคิด หรือโครงสร้างภาพรวมล่วงหน้า (presenting first) เพื่อใช้สำหรับอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาจากตำรา หลังจากนั้นมีแผนภาพแบบต่าง ๆเกิดขึ้นมากกว่า 20 ชนิด รวมทั้งโครงสร้างภาพรวมที่นำมาใช้ทำความเข้าใจบทความที่มีความยาวมาก ๆ โดยนำเสนอข้อมูลในรูปไดอะแกรม และรูปภาพต่าง ๆ

ทฤษฎีของอู ซูเบล เป็นทฤษฎีที่หาหลักการอธิบายการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ที่ ปรากฏในหนังสือที่โรงเรียนใช้กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนในโครง สร้างสติปัญญา (cognitive structure) หรือการสอนโดยวิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร เขาเรียกทฤษฎีนี้ว่า “ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย(meaningful verbal learning)” อูซูเบล ยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับเทคนิค “การจัดการล่วงหน้า (advance organizer)” หรือก็คือการ “แนะนำรายวิชาก่อนเรียน” นั่นเอง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายจากการสอนหรือ บรรยายของครู โดยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ที่มีมาก่อนกับข้อมูลใหม่ หรือความคิดรวบยอดใหม่ ที่จะต้องเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายที่ไม่ต้องท่องจำ หลักการทั่วไปที่นำมาใช้ คือ

1. การจัด เรียบเรียง ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้เรียนรู้ ออกเป็นหมวด
2. นำเสนอกรอบ หลักการกว้าง ๆ ก่อนที่จะให้เรียนรู้ในเรื่องใหม่
3. แบ่งบทเรียนเป็นหัวข้อที่สำคัญ และบอกให้ทราบเกี่ยวกับหัวข้อสำคัญที่เป็นความคิดรวบยอดใหม่ที่จะต้องเรียน

ทฤษฎีของอูซูเบลถูกพัฒนาจนกลายเป็นสื่อทางการเรียนการสอนที่เรียกว่า“โครงสร้างภาพรวม (presenting first or structure overview)” ต่อมาได้รับความนิยมเรียกเป็น “ผังกราฟิก (graphic organizer)” หรือ GO ซึ่งได้รับความนิยมในการใช้เป็นเครื่องมือจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โจเซฟ โนวัค (Joseph Donald Novak) ได้พัฒนารูปแบบจนกลายเป็น “ผังความคิดรวบยอด (concept mapping)” ซึ่งทำให้การเรียนการสอนด้วยผังกราฟิกได้รับความนิยมอย่างมาก ซึ่งในแวดวงการศึกษาในปัจจุบันผังกราฟิกจึงคือ เครื่องมือช่วยแสดงความคิดให้ออกมาเป็นรูปธรรมในลักษณะ ของภาพ โดยสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันของเนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้ รับ ซึ่งผังกราฟิกมีหลายรูปแบบ ผู้ใช้สามารถเลือกใช้หรือสร้างขึ้นเองได้ตามความสะดวกและเหมาะสมกับการใช้ งาน ซึ่งในปัจจุบันก็มีผู้ที่มีชื่อเสียงขึ้นมาจากการสร้างผังกราฟิกขึ้นมาช่วย ในการคิดในเรื่องต่าง ๆ เช่นโทนี บูซาน (Tony Buzan), โจเซฟ โนวัค (Joseph D. Novak) เป็น

แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนเป็นภาพลายเส้น ซึ่งแสดงสัญลักษณ์ของเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดจน สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการของผู้วาด เช่นการ์ตูนการเมือง เป็นภาพวาดเพื่อล้อเลียน บุคคล สิ่งของเหตุการณ์ โดยเน้นลักษณะเด่นของสิ่งเหล่านั้น การ์ตูนประกอบเรื่อง เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์สั้น ๆ จัดทำเป็น 2-3 ตอน เพื่ออธิบายเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจ ยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการช่วยจำ การ์ตูนเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทุกระดับ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้หลายลักษณะดังนี้ เช่น ใช้นำเข้าสู่บทเรียน เพราะการ์ตูนจะช่วยดึงดูดความสนใจ ในการเรียนนั้น ๆ ใช้ในการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะมีภาพประกอบ ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเป็นรูปธรรมมากขึ้น ใช้สรุปบทเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำในเนื้อหาบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ใช้เรียนเป็นรายบุคคล ช่วย

นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำเพราะการ์ตูนจะช่วยให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาหาความรู้มากขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น โดยคุณค่าของการ์ตูน ช่วยทำให้เกิด จินตนาการที่ดีและเกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยเร้าความสนใจ ให้ติดตามและเกิดการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ ทั้งบุคลทั่วไปซึ่งก่อให้เกิดความรู้ในด้านอื่น ๆ ต่อไป ช่วยผ่อนคลายความเครียด ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน ช่วยให้สามารถจำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น โดยใช้รูปการ์ตูนที่มีลักษณะเด่น ๆ (สำนักนวตกรรมการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยขอนแก่น)

4. กระบวนการในการสร้างเครื่องมือและการดำเนินการ

1. การใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ ทำการสืบค้นรูปภาพ หรือวาดรูปที่เกี่ยวข้องให้นักศึกษาดูเป็นแบบอย่าง

2. จัดทำรายการคำศัพท์ในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำนวน 80 คำ โดยมีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

3. สร้างเกณฑ์การให้คะแนนการท่องศัพท์ จำนวน 10 คะแนน (ต่อ 20 คำ) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนต่อ 1 คำศัพท์	คะแนนที่ให้
ท่องและเขียนได้ถูกต้องทุกคำ	025.
บอกนิยามความหมายของคำศัพท์ได้	025.
บอกการวินิจฉัยแยกโรคได้	025.
บอกการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ได้	025.
รวม	1 คะแนน ต่อ 1 คำศัพท์
การให้คะแนนการท่องศัพท์ 20 คำ	จำนวน 10 คะแนน

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นการวางแผนงาน (Planning)

1. ประชุมปรึกษากับอาจารย์ผู้ร่วมสอน เกี่ยวกับปัญหาที่พบในขณะสอนนักศึกษาพยาบาลพบว่า พบว่า นักศึกษาไม่สามารถ ตอบคำถามเรื่องศัพท์ เกี่ยวกับการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชได้ จึงทำให้ไม่เข้าใจเรื่องอาการความเจ็บป่วยและไม่สามารถ อธิบายการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช

2. ระดมสมองคิดร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของความไม่เข้าใจ การไม่สามารถให้การพยาบาลผู้ป่วย พบว่า นักศึกษามีความกลัวที่จะตอบคำถามเนื่องจาก ยังจำคำศัพท์เกี่ยวกับจิตเวชไม่ได้ จึงไม่สามารถ นำความรู้ไปให้การพยาบาลผู้ป่วยได้

3. ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขของนักศึกษา โดยการใช้ภาพการ์ตูนที่รู้จักแทนบุคลิกและอาการผู้ป่วย เช่น ใจแอนท์ มีลักษณะเป็นเด็กเกเร ซึ่งแทน คำ ว่า Antisocial เป็นต้น

4. ร่วมกันกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการท่องศัพท์ จำนวน 10 คะแนน (ต่อ 20 คำ) กับทีมอาจารย์ผู้สอน

ขั้นลงมือปฏิบัติงาน (Action)

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการใช้รูปการ์ตูนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยจำ ให้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 57 คน โดยกลุ่มที่ผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษาจำนวน 14 คนซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรคิดเป็น ร้อยละ25 จะได้รับการชี้แจงรายละเอียดการดำเนินการตามขั้นตอน

2. พบนักศึกษาพยาบาลประจำกลุ่ม ผู้วิจัย จำนวน 14 คน ก่อนเรียนเพื่อทดสอบคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องของวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช โดยการจับฉลากคำศัพท์จำนวน 80 คำ นำมาท่องศัพท์จำนวน 20 คำ พร้อมให้คำแนะนำและให้คะแนน 10 คะแนน

3. ดำเนินการ ดังนี้

3.1 สอนเนื้อหาตามปกติ

3.2 นัดหมายให้นักศึกษาพยาบาลประจำกลุ่มผู้วิจัยเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยให้ทุกคนเขียน ภาพการ์ตูนหรือภาพบุคคล ที่มีลักษณะเด่น เพื่อช่วยจำ ที่มีลักษณะตรงกับคำศัพท์ที่ตนเองรู้จัก และเข้าใจ พร้อมอธิบาย บุคลิกของการ์ตูนหรือ บุคคลนั้น นั้น เพื่อเป็นการช่วยจำบุคลิกภาพ เช่น นกน้อย ในละครเรื่องเมียหลวง ที่มีลักษณะ ยั่วยวน ซึ่งตรงกับคำว่า Histrionic personality เป็นต้น ทั้งนี้กำหนดให้นักศึกษาส่งงานทุกสัปดาห์ พร้อมผู้วิจัยให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการให้คะแนน และจากแบบบันทึกความเข้าใจเนื้อหา มาร่วมกันวิเคราะห์ โดยสะท้อนให้นักศึกษาได้เข้าใจเกณฑ์ ดังนี้

0 – 6 คะแนน	ไม่ผ่านเกณฑ์ นักศึกษายังมีความไม่เข้าใจต่อคำศัพท์ และอาการที่เกี่ยวข้องกับจิตเวช และไม่สามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชได้ ถ้านักศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยร่วมกับนักศึกษา วาดหรือใช้ตัวแทน เพิ่มและทดสอบความเข้าใจ อีกครั้ง
7 – 10 คะแนน	ผ่านเกณฑ์ นักศึกษามีความเข้าใจในการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช

ขั้นการสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation)

1. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม ความเข้าใจ สีหน้า แววตา เมื่อถามถึงคำศัพท์ทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ที่เกี่ยวข้อง
2. ทำการทดสอบการท่องคำศัพท์ เพื่อประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ตามเกณฑ์ที่กำหนด ให้คะแนน และบันทึกคะแนนก่อนเรียนและหลังจากใช้ตัวการ์ตูนช่วยจำ

ขั้นการสะท้อนกลับการปฏิบัติงาน (Reflection)

1. ผู้วิจัยนำแผนการช่วยจำ ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปดำเนินการ ช่วยทบทวนเนื้อหากับนักศึกษา
2. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักศึกษา และวัดระดับความเข้าใจอีกครั้ง
3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ใหม่อีกครั้งเพื่อปรับวิธีการสอนเนื้อหารายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในปีการศึกษาต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทดสอบผู้เรียน ด้วยการท่องคำศัพท์ในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำนวน 80 คำ โดยให้จับฉลากเลือกคำศัพท์จำนวน 20 คำ ก่อนเรียน (Pre-test) นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสุขภาพจิตและจิตเวช ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 14 คน

2) ในระหว่างภาคเรียน ผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมการเรียนต่าง ๆ ในการนัดหมายและงานที่มอบหมายทุกครั้งที่มีการดำเนินงานลงในแบบบันทึกพฤติกรรม

3) เมื่อสัปดาห์ที่ 6 ของการเรียนการสอน ทดสอบผู้เรียน ด้วยการท่องคำศัพท์ในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำนวน 80 คำ โดยให้จับฉลากเลือกคำศัพท์จำนวน 20 คำ หลังเรียน (Pre-test) อีกครั้ง

5. ผลการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉพาะด้านคำศัพท์ โดยใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉพาะด้านคำศัพท์หลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการท่องศัพท์	จำนวน(คน)	ร้อยละ
คะแนน 6.00	1.00	7.10
คะแนน 6.50	3.00	21.40
คะแนน 7.00	3.00	21.40
คะแนน 7.50	2.00	14.30
คะแนน 8.00	5.00	35.70
รวมทั้งหมด	**14.00**	**100.00**

จากตารางที่1 พบว่า ร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉพาะด้านคำศัพท์หลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชอยู่ในระดับคะแนน 8.00 (ร้อยละ 35.70) ระดับคะแนน 6.50 และ 7.00 (ร้อยละ 21.40) ระดับคะแนน 7.50 (ร้อยละ 14.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการท่องคำศัพท์หลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช (Dependent t-test)

ช่วงการทดลอง	X	S.D.	ระดับ	t	df	p-value
คะแนนก่อน	6.31	4.18	ไม่ผ่าน	-13.97	13	.000
คะแนนหลัง	8.77	4.94	ผ่าน			

*p<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการ การใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการท่องคำศัพท์ในรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชก่อน และหลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ จำนวน 10 คะแนน พิจารณาจากคะแนนเก็บสะสมที่บันทึกในแบบบันทึกสะสมคะแนน โดยใช้ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และการทดสอบค่าที (dependent t-test)

2) การวิเคราะห์บันทึกสะท้อนคิดจากตัวอย่างการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ

6. บทสรุป

1. การสอนด้วยภาพตามหลักการสะท้อนว่า การสื่อสารด้วยภาพสามารถสื่อสารเรื่องรางของเนื้อหาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชได้ เนื่องจากธรรมชาติของรายวิชาเป็นการสะท้อนพฤติกรรม สะท้อนบุคลิกภาพตามหลักของจิตวิทยา ดังนั้นจากผลการศึกษาที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉพาะด้านคำศัพท์หลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชอยู่ในระดับคะแนน 8.00 (ร้อยละ 35.70) นั้นยิ่งทำให้ชัดเจนว่า ภาพวาดหรือรูปการ์ตูนเป็นเครื่องมือการช่วยสอนที่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานพนาทอง ไพรลิน (2550) ที่เกี่ยวกับบทเรียนการ์ตูนฝึกทักษะการคิดทางคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องที่เรียนจากการใช้สื่อดังกล่าวสูงขึ้น มีความสุข ความพึงพอใจในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์ในการช่วยเหลือกันในการเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและบทเรียนการ์ตูนได้ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้น เข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากขึ้น และเรียนได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล หรือสอดคล้องกับการศึกษาประสบการณ์การใช้ผังแผนที่ความคิดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขาภพจิตสามารถช่วยสรุปปัญหาเชิงประเด็นและช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดได้ (สุพัตรา จันทร์สุวรรร สุนทรี ชะชาตย์ และปวิดา โพธิ์ทอง. 2555) ซึ่งถือว่า การใช้

แผนผังความคิดเป็นวิธีการเดียวกับการใช้การ์ตูนช่วยทำที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางความคิดนั้น ยืนยันได้จากการใช้ตัวการ์ตูนในการช่วยจำ เป็นการนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด การเขียนแผนที่ความคิด (MIND MAP)หรือการใช้ตัวการ์ตูนในการช่วยจำนั้น เกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมอง หรือเป็นการทำงานร่วมกันของสมองทั้ง 2 ซีก คือสองซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลป จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคอโลซั่ม เป็นเสมือนสะพานเชื่อมกับสมองสวนอื่น ให้ทำหน้าที่สอดประสานกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะในการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล อันเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้จัดระเบียบความคิด จำได้นาน

2. จากการศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเฉพาะด้านคำศัพท์ก่อนและหลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ รายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (> 0.05) นั้น พบว่าการ์ตูนช่วยจำทำให้คะแนนการทดสอบคำศัพท์หลังการใช้แผนภาพสรุปความคิดตัวการ์ตูนช่วยจำ มีคะแนนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ บุญรัตน์ เจนถูกใจ. (2550). ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.7108 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.08

7. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ผู้เขียนได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนทางวิชาการ จาก ผศ.ดร.หทัยชนก บัวเจริญ จนทำให้เกิดแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบซึ่งผู้เขียนขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

8. เอกสารอ้างอิง

[1] โกศล มีคุณ. (2551). “การวิจัยเชิงปริมาณที่เสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ” **วารสารพัฒนาสังคม.** 10(1) หน้า 27-40

[2] กนกวรรณ ศรีรักษา. (2552) ทฤษฎีการเรียนรู้: เราจะนำไปใช้อย่างไร (Learning theories: How to apply to practice). **ขอนแก่นเวชสาร** ม.ค.-เม.ย.; 33(1): 8-9.

[3] กันตพร ยอดใชย และคณะ. (2552). ผลของการใช้สื่อวีดิ ทัศน์คาราโอเกะ เรื่อง หลักการพยาบาลผู้ป่วย โรค ไตวายเรื้อรังต่อความรู้ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. **วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ**; 32(1): 45-57.

[4] จินตนา ยูนิพันธ์. (2527). **การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[5] เจียมจิต แสงสุวรรณ และคณะ. (2547). การประเมินรูปแบบ การเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิชาปฏิบัติการพยาบาล 3 สายการพยาบาลผู้ใหญ่และ ผู้สูงอายุ. **วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**; 27(2):41-52.

[6] ชิดกานต์ เจริญและคณะ. (2549). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิชาการวิจัยทางการพยาบาล” **วารสารพยาบาล.** 17(1) หน้า48-58.

[7] ทิศนา แขมณี. (2544). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[8] ทิศนา แขมณี. (2545). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[9] ทิศนา แขมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย;

[10] พัชรี วรกิจพูนผล. (2552).“ความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการใช้ผังความคิดในการเรียนการสอน” **วารสารการพยาบาลและการศึกษา.** 2(2) หน้า1-13.

[11] พอเพ็ญ ไกรนราและคณะ. (2550). “การพัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ” **วารสารการศึกษาพยาบาล.** 18(1) หน้า 25-35.

[12] ภัสพร ขำวิชา. (2550).“พฤติกรรมการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์”**วารสารการพยาบาลและการศึกษา.** 1(1) หน้า 45-61.

[13] วรภัทร ภู่เจริญ. (2543). **การบริหารการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สมาคมส่ง เสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).

[14] วิไลพร ขำวงษ์ และ กมลรัตน์ เทอร์เนอร์. (2550).“ ผลของการเรียนการสอนแบบผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี” **วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ.** 1 (1) หน้า 23-37.

[15] วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2540). **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ

[16] ศิริกันยา นาคะวิสุทธิ์ ขัติยะ ราชบังสา และ มธุรส วิสุทธิกุล. 2535. **การออกสียงภาษาอังกฤษ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[17] แสงทอง ธีระทองคำ และคณะ. (2553). “การศึกษาติดตามผลของการจัดการเรียนการสอนกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลต่อความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลตามกฎหมายนักศึกษาพยาบาล” **รามาวารสาร.** 53(26) หน้า 378-389.

[18] สมเกียรติ รัดไว้. (2543). **เทคนิคการ์ตูนช่วยสอน.** มปป.

[19] สมคิด รักษาสัตย์. (2525). **การจัดการเรียนการสอนในตึกผู้ป่วย.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เอเชีย.

[20] สำนักนายกรัฐมนตรี. (2538). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.

[21] สุวิมล วัชราภัย. (2523). การเลือกสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ. **ครุศาสตร์.** 9,3 (กรกฎาคม – พฤศจิกายน): 55 – 61.